

Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausosasto
Johtaja Minna Saario

22.11.2021

Eduskunnan hallintovaliokunta

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN ASiantuntijalausunto Valtioneuvoston U- kirjelmään U 41/2021 VP

Eduskunnan hallintovaliokunta pyytää sosiaali- ja terveysministeriön (STM) asiantuntijalausuntoa yllä mainittuun U-kirjelmään komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 910/2014 muuttamisesta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehityksen vahvistamisen osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua U-kirjelmästä koskien niin sanottua eIDAS-asetusta.

Sosiaali- ja terveysministeriö näkee komission ehdotuksen eIDAS-asetuksen muuttamiseksi tärkeänä ja kannattaa komission pyrkimystä edistää jäsenvaltioiden rajat ylittävää sähköistä asiointia, samoin sosiaali- ja terveysministeriö pitää valtioneuvoston U-kirjelmässä esitettyjä päätelmiä ja Suomen kantaa yleisesti hyvänä.

Eurooppalaisessa digitaalisten palvelujen kehityksessä tavoitteena tulee olla palveluiden rajat ylittävän käytön mahdollistaminen nykyistä laajemmin ja tehokkaammin. Tämä edellyttää, että suurimmalla osalla EU-kansalaisista on mahdollisuus käyttää sähköisiä tunnistusvälineitä sisämarkkina-alueella. EU-maiden terveydenhuollon rajatylittävän tiedonvaihdon yhteistyössä yhdeksi merkittäväksi esteeksi uusien rajatylittävien palvelujen levittämisessä on tunnistettu yhteisen digitaalisen identiteetin ratkaisun puute. Tämä koskee sekä potilaiden että hoidosta vastaavien ammattilaisten vahvaa tunnistamista. eIDAS-tunnistamisen käyttö terveydenhuollon rajatylittävissä palveluissa ei ole tuonut ratkaisua, rajautuen vain muutamien jäsenmaiden notifiointiin tunnistusvälineisiin.

Terveydenhuollon rajatylittävässä tiedonvaihdossa on tunnistettu tarve yhteiselle terveydenhuollon sähköisen identiteetin ratkaisulle, jota on pyritty edistämään yhteisten aloitteiden ja strategian avulla. Sosiaali- ja terveysministeriö näkeekin tärkeänä, että eIDAS-muutosten toimeenpanoon rakennetaan aktiivinen yhteistyö terveydenhuollon rajatylittävän tiedonvaihdon puolella toimivaan yhteistyöverkostoon (eHealth Network), jonka kautta terveydenhuollon ominaispiirteet sähköisen identiteetin kehittämisessä tulevat huomioon otetuksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö näkemyksen mukaan kokonaisuudessa on otettava huomioon, että rajat ylittävän palvelun avaaminen voi aiheuttaa merkittäviä kustannuksia kansallisesti, koska se edellyttää muutoksia sekä tietomalleihin että järjestelmiin. Toisaalta rajat ylittävät palvelut voivat tehostaa hallintoa ja henkilöiden oikeuksien toteuttamista.

Sosiaali- ja terveydenhuolto on merkittävä tunnistuspalveluiden käyttäjä Suomessa. Siten sille on olennaista, miten tunnistaminen jatkossa tapahtuu. eIDAS-tunnistus ja myös kansallinen tunnistus on toteutettava niin, että se ei aiheuta muutoksia yksittäisten toimijoiden järjestelmiin. Keskeiset

tunnistamisen komponentit on toteutettava kansallisina ratkaisuin, esimerkiksi laajennuksina olemassa olevaan Suomi.fi-palveluun, niin, että sote-toimija saa olemassa olevan rajapinnan kautta tunnistettua myös eIDAS-tunnisteet ja tarvittaessa yhdistettynä suomalaiseen henkilötunnukseen. Ratkaisun tulee tukea sekä sähköistä että käyntiasiointia.

Sosiaali- ja terveysministeriö näkee eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakkosovelluksen sisällyttämisen ehdotettuun asetukseen lähtökohtaisesti myönteisenä. Toteutuessaan lompakkosovellukset tukevat EU:ssa digitaalisten julkisten palveluiden saatavuudelle asetettuja tavoitteita, ja samalla tarjoavat EU-kansalaisille mahdollisuuden sähköisten palvelujen käyttöön unionin alueella. Samalla lompakkoratkaisu toisi mahdollisuuden myös muiden todisteiden, esimerkkinä sähköisen rokotuskortin, hallintaan.

Digitaalisen identiteetin kehityksen rinnalla tulee varmistaa, että palvelut ovat kaikkien saatavilla, ja näin ollen myös perinteisten tunnistusvälineiden käyttö käyntiasioinnissa on edelleen oltava mahdollista.

Yhteenvetona todetaan, että sosiaali- ja terveysministeriö pitää Suomen kantaa hyvänä, mutta edellyttää, että kansallisessa toimeenpanossa valtiovarainministeriön sähköisen identiteetin ja tunnistamisen hankkeissa luodaan keskitetty toteutus, jonka avulla paikalliset toimijat voivat toimia tarvitsematta tehdä merkittäviä muutoksia tunnistukseen omissa järjestelmissään. Lisäksi tarvittavat muutokset kansallisissa palveluissa on otettava huomioon talousarvioita käsiteltäessä.

Johtaja

Minna Saario

JAKELU

Hallintovaliokunta